

LUND UNIVERSITY

Vad tycker de som inte svarat på kursvärderingsenkäten?

Borell, Jonas; Gudmundsson, Anders

Published in:
Proceedings Utvecklingskonferens Lunds universitet 2009

2009

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Borell, J., & Gudmundsson, A. (2009). Vad tycker de som inte svarat på kursvärderingsenkäten? I A. Sonesson, & G. Amné (Red.), *Proceedings Utvecklingskonferens Lunds universitet 2009* (s. 79-85). Lednings- och kompetensutveckling/CED.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Vad tycker de som inte svarat på kursvärderingsenkäten?

Jonas Borell och Anders Gudmundsson

Institutionen för designvetenskaper

Abstract

Vid LTH ska lärare under kursers genomförande ha kvalitetsdialog med studenterna. I samband med kursslut ska studenterna ges möjligheten till kursvärdering med enkäten CEQ (Course Experience Questionnaire). Enkätdata från CEQ avses utgöra delar av underlaget för kvalitetsarbetet. Svarsfrekvenserna för kursvärderingsenkäterna vid LTH varierar stort, med ett snitt på drygt 50 %. När upplevelser, uppfattningar och åsikter från en stor del av studenterna saknas medför det osäkerheter, och väcker frågor som: Går det att ta reda på vad de som inte svarat tycker? Kan man på rimliga grunder anta något om vad de som inte svarat tycker? Tycker de inte något särskilt alls, vare sig tydligt positivt eller tydligt negativt, eller tycker de kanske mycket annorlunda?

För att ta reda på detta, som utgångspunkt för att kunna stärka kvalitetsarbetet, har vi gjort följande: För två kurser, som först utvärderats med webbaserad CEQ-enkät och då nådde ca 50 % svarsfrekvens, har vi med hjälp av pappersenkäter på nytt frågat både de som redan svarat via webben och de som inte gjort det. Den totala svarsfrekvensen blev 82 respektive 71 %. Genom jämförelser av svaren mellan de grupper som svarat på webbenkäten och/eller pappersenkäten erhöles information om likheter och skillnader avseende gruppernas uppfattningar.

Vi fann överlag mycket små skillnader i svaren från dem som svarat först och de som endast svarade på undersökningens extraenkät. Statistiskt signifikant skillnad förelåg endast för tre (av 26) frågor för den ena kursen, och för en fråga för den andra. I svaren från dem som svarat både på den ursprungliga enkäten och på vår undersökningenkät ett par veckor senare fann vi stor likhet mellan mätningarna. Sammantaget tyder fynden på att de som inte svarat på den ursprungliga enkäten haft tämligen snarlika upplevelser och åsikter som de som svarade. Därmed ser vi ingen anledning att inte beakta kursvärderingsenkätresultaten även i de fall då enbart omkring hälften av studenterna svarat. Slutligen diskuterar vi även möjligheter till kompletterande studier med andra metoder.

Introduktion

Det finns ett allmänt intresse av att utveckla den pedagogiska praktiken inom högskolan, i syfte att stärka studenternas lärande. LTH har sedan 2003 ett fakultetsövergripande system för grundutbildningens kvalitetsarbete (LTH, 2003). Dels ska lärare under kursers genomförande ha kvali-

tetsdialog med studenterna, dels ska studenterna i samband med kursslut ges möjlighet till kursvärdering med enkäten CEQ (Course Experience Questionnaire). Vidare ska möten efter kursen hållas mellan kursansvarig lärare, studentrepresentanter och kvalitetsansvarig för aktuellt utbildningsprogram. Dessa tre parter skriver sedan sina respektive kommentarer till en slutrapport, som publiceras och arkiveras. Enkätdata från CEQ avses utgöra delar av underlaget för kvalitetsarbetet (LTH, 2008).

CEQ är en enkät framtagen för att samla in information om studenters upplevelser av deras lärsituation, som underlag för utvecklingsarbete (t ex Ramsden 2003). Lärsituationen påverkar studenters val av yt- eller djupinriktning, vilket i sin tur påverkar kvalitén hos deras lärande (t ex Marton & Booth, 1997). För en allmän översikt om CEQ och dess relation till högskolepedagogik, se Borell (2008). CEQ i LTH:s version innehåller 26 frågor som på en femgradig skala besvaras med kryss. 24 av frågorna fördelas på fem olika grupper (God undervisning, Tydliga mål, Förståelseinriktad examination, Lämplig arbetsbelastning, samt Allmänna färdigheter). En fråga är LTH-specifik, och lyder "Kursen känns angelägen för min utbildning". Den 26:e frågan rör övergripande nöjdhet med kursen. Vid sammanställning och rapportering av CEQ-data brukar intervallet -100 till +100 användas för såväl enskilda frågor som värden på skalorna, där +100 är det mest positiva omdömet. Vi följer denna konvention.

För ett effektivt och konstruktivt kursutvecklingsarbete är det angeläget med bra faktaunderlag från kursvärderingar. Det är önskvärt att fånga olika uppfattningar som förekommer inom en studentgrupp, för att undvika att anpassa kurser till en viss grupp studenter och samtidig missanpassa till andra grupper. Vid LTH varierar andelen studenter som väljer att svara på CEQ-enkäterna mellan olika kurser och olika kursomgångar. Somliga kursvärderingar når nästan maximala svarsfrekvenser. Andra når mindre än 50 %. I de fall svarsfrekvensen är tämligen låg, t ex kring eller under 50 %, kan det vara svårt att veta vilken vikt man bör lägga vid de inkomna resultaten. Man kan inte utan vidare anta att de som väljer att svara utgör ett slumpmässigt urval av dem som läst kursen. Det är möjligt att t ex graden av nöjdhet systematiskt påverkar benägenheten att svara. Detta väcker den intressanta frågan: Vad tycker de som inte svarat på kursutvärderingsenkäten?

Att undersöka detta kan ge mycket värdefullt underlag till tolkandet av CEQ-data från kursvärderingar med låga svarsfrekvenser. För att försöka undersöka saken har vi genomfört en studie där två grupper av studenter på var sin kurs ombetts att besvara CEQ-kursvärdering en gång till (nedan benämnt som tillfälle 2) en till tre veckor efter att de kunnat svara på en ordinarie CEQ-kursvärdering där omkring hälften av dem svarat. Vi ville se vad de som bara svarat vid tillfälle 2 tycker, jämfört med dem som svarat vid tillfälle 1. Vi ville också undersöka ifall de som svarat vid både tillfälle 1 och tillfälle 2 som grupp var konsekventa i sina svar.

Metod

Vi har studerat två kurser vid LTH. De två kurserna hade olika studentgrupper, som läste olika program. Den ena ("kurs A") ges flera gånger per år, den andra ("kurs B") bara en gång. Kurs A är obligatorisk för studenterna medan Kurs B är valfri. Vi (författarna) var inte involverade som lärare i någon av kurserna, men en av oss är biträdande programledare för de utbildningsprogram kurserna ingår i. De studerade kursomgångarna avslutades och utvärderades under vårterminen 2009 inom LTH:s system med kursvärderingar via webben (CEQ). Webenkäterna är öppna för ifyllnad i ca tre veckor fr.o.m. slutexamination. Vi valde att försöka studera kurser som de senaste åren haft omkring 50 % i svarsfrekvens. Då webenkäterna stängts och vi konstaterat lämpliga svarsfrekvenser (omkring hälften av studenterna) för de studerade kurserna, gick vi ut till studentgrupperna i samband med undervisning. Berörda lärare var informerade och samtyckte i förväg, medan studenterna informerades om studien först i samband med mättillfälle 2. Vi bad *alla* svara (på CEQ som pappersenkäter), såväl de som inte svarat (nedan kallat tillfälle 2a) som de som redan svarat (nedan kallat tillfälle 2b). Se tabell 1 för svarsfrekvenser.

Tabell 1. Antal registrerade och antal svarande studenter vid respektive tillfälle för respektive kurs.

Kurs	A	B
Antal studenter	56	34
Antal svar vid tillfälle 1	31 (55 %)	23 (68 %)
Antal svar vid tillfälle 2	46 (82 %)	24 (71 %)
2a - inte svarat vid tillfälle 1	21	7
2b - svarat vid tillfälle 1	25	17

De olika svarstillfällena jämfördes parvis, fråga för fråga i CEQ, med statistiska test för att undersöka ifall några signifikanta skillnader förelåg mellan mätningarna. Undersökningens design bygger på antagandet att de som svarat vid båda tillfällena tycker och svarar likadant vid båda tillfällena (tillfälle 1 med webenkät och tillfälle 2b med pappersenkät). Vi bad de studenter som redan svarat på den ordinarie webenkäten att försöka svara likadant som de svarat då. Det är möjligt att individer inte kommer ihåg hur de svarat första gången eller har ändrat åsikt. Vi lyckades inte heller att vid det andra tillfället nå alla som läst kursen (För svarsfrekvens vid tillfälle 2, se tabell 1). För att kunna utesluta att eventuella skillnader mellan gruppernas svar beror av tiden som gått sedan kursslut eller av användandet av pappersenkäter i stället för webb gjordes statistiska jämförelser mellan svaren från tillfälle 1 och tillfälle 2b.

Beräkningar av styrkan (power) i vår studie för att visa skillnad mellan de olika tillfällena visas i tabell 2. Standardavvikelsen hos enkätsvaren beräknades till cirka 40 procentenheter, vilket använts i beräkningarna av styrkan. Mellan tillfällena 1 och 2b är det mycket stor styrka (>95 % för båda kurserna) för att finna en skillnad som är större än 50 procentenheter (i en skala om 200 enheter med skalsteg om 50, vilket medför att 50 procentenheter motsvarar en förändring på 25 % mellan olika grupper/tillfällen eller uttryckt som ett steg i den 50-gradiga skalindelningen). För att finna en skillnad på 25 procentenheter är styrkan betydligt lägre, 71 % för kurs A och 55 % för kurs B. Styrkan för att finna skillnaden 50 procentenheter mellan tillfälle 1 och 2a är hög för kurs A (98 %), men för kurs B låg (65 %). För att finna en skillnad på 25 procentenheter är styrkan 64 % för kurs A och mycket låg för kurs B (27 %).

Sammanfattningsvis kan man säga att beräkning av styrkan visar att om det funnits en betydande skillnad, >50 procentenheter, mellan de olika tillfällena 1 och 2b hade båda kurserna kunnat påvisa det eftersom styrkan är minst 95 %. En mindre skillnad, 25 procentenheter, hade kunnat påvisas för kurs A (styrka=71 %).

En betydande skillnad (>50 procentenheter) mellan tillfälle 1 och 2a hade kunnat påvisas för kurs A eftersom styrkan där är hög (98 %) medan en skillnad på 25 procentenheter har en relativt låg styrka, 64 %. Kurs B har låg styrka för att kunna visa skillnad mellan tillfälle 1 och 2a på grund av det låga antalet i gruppen (N=7) vid tillfälle 2a.

Tabell 2. Beräknad styrka (power) för undersökningarna av de två kurserna att kunna påvisa en skillnad på 25 respektive 50 procentenheter mellan olika mättillfällen.

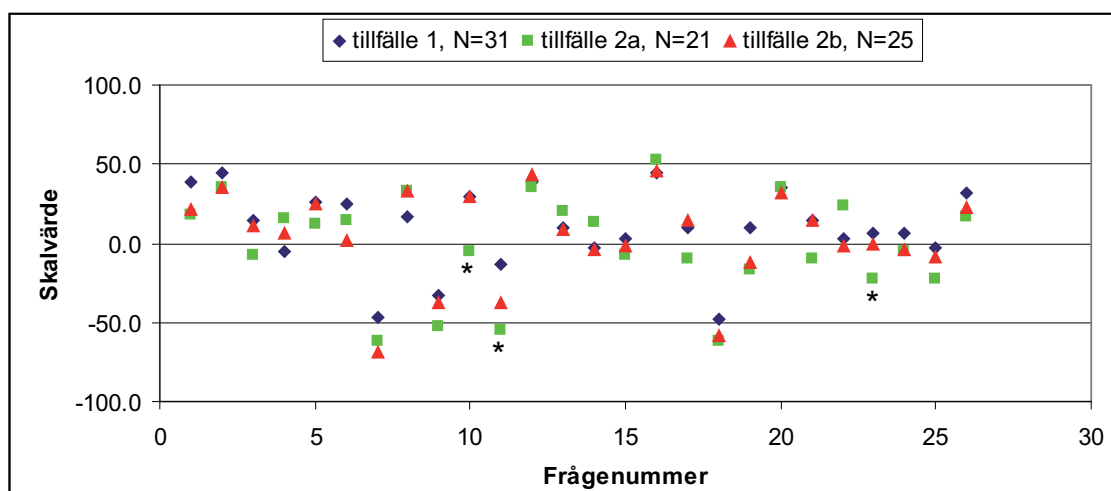
Skillnad i skalvärden mellan tillfällena (procentenheter)	Kurs A		Kurs B	
	Tillfälle: 1 och 2a	Tillfälle: 1 och 2b	Tillfälle: 1 och 2a	Tillfälle: 1 och 2b
25	64%	71%	27%	55%
50	98%	99%	65%	95%

*25 procentenheter motsvarar ett halvt steg av 50 (skalområde: -100 till 100). (eller 12.5% förändring)
50 procentenheter motsvarar ett helt steg av 50 (skalområde: -100 till 100). (eller 25% förändring)*

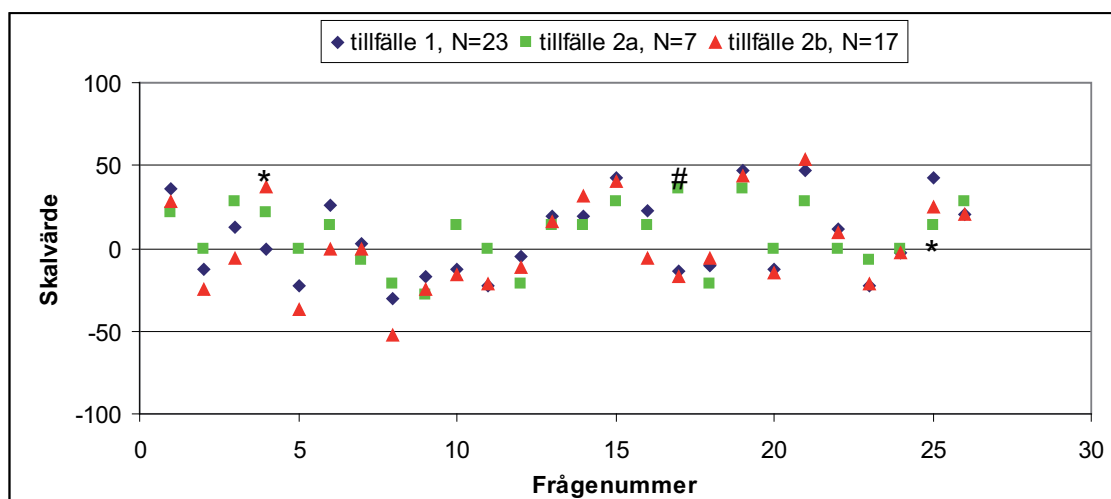
Resultat

I figur 1 visas svaren för de olika mättillfällena för kurs A. Antal personer som svarat för respektive grupp är 33, 21 och 25. Inte för någon av de 26 CEQ-frågorna finns en signifikant skillnad på 5%-nivå ($p < 0.05$, t-test mellan två grupper) mellan tillfälle 1 och tillfälle 2b. Detta visar att den studentgrupp som först svarat på webenkäten, dvs vid tillfälle 1, senare inte skiljer sig i svaren när de ca en till fyra veckor senare svarar på pappersenkäten, dvs tillfälle 2b. Detta tyder på att even-

tuella skillnader mellan olika svarsgrupper inte beror på att studenterna svarar olika vid olika svarstillfällen. Vidare visar figuren och statistisk analys att det endast för tre av frågorna finns statistiskt signifikant skillnad ($p > 0.05$) mellan tillfällena 1 och 2a. I samtliga fall rör det sig om frågor inom området "allmänna färdigheter". Gruppen som svarat vid tillfälle 2 ger mindre positivt omdöme för dessa tre frågor.

Figur 1. Medelvärden för de 26 frågorna för de tre olika svarsgrupperna för kurs A. För tre frågor finns en statistiskt signifikant skillnad ($p < 0.05$) mellan tillfälle 1 och tillfälle 2a, nämligen frågorna 10, 11 och 23 och det är markerat med *. Ingen signifikant skillnad mellan tillfällena 1 och 2b hittades.

Figur 2. Medelvärden för de 26 frågorna för de tre olika svarsgrupperna för kurs B. Statistiskt signifikant skillnad finns för en fråga mellan tillfälle 1 och tillfälle 2a, nämligen fråga nummer 25 (fråga 17 har $p = 0.07$ har markerats med #), och för en fråga mellan tillfälle 1 och 2b, nummer 4. Övriga frågor har p -värden > 0.3 .

Figur 2 visar samma mönster som figur 1. Studien av kurs B har sämre styrka, men visar samma tendens som kurs A, dvs vid de tre tillfällena är svaren på alla enskilda frågor likartade och mycket få statistiskt signifikanta skillnader kan observeras.

Diskussion

Vår undersökning tyder på att de studenter som inte svarat på kursvärderingsenkäten har upplevelser som är tämligen lika de hos dem som har svarat. Vi har i denna studie funnit signifikanta skillnader mellan grupperna endast för tre respektive en av de 26 frågorna i CEQ.

Vår slutsats blir att man kan och bör ta de avgivna kursvärderingssvaren vid kursslut som representativa även om svarsfrekvensen är så låg som 50 %. Vår undersökning indikerar att det inte behöver finnas systematiska skillnader i åsikter om och upplevelser av kurser mellan de studenter som svarar på kursvärderingen och de som inte gör det. Oavsett sådana eventuella skillnader kan det dessutom vara högst relevant att begrunda även svar som inte är representativa för hela studentgruppen, med logiken att det är bättre att använda den information man har än att inte använda någon alls.

Vår undersökning och dess upplägg har flera brister som kan ha påverkat våra resultat, såsom exempelvis tiden som gått mellan mättillfällena, risken för systematiska bortfall, eventuella skillnader i svar beroende av web- eller pappersenkät, samt svarspåverkande effekter av undersökningsmetoden. Vi har försökt att kontrollera detta genom vår statistiska jämförelse mellan tillfälle 1 och tillfälle 2b. Eventuella fortsatta undersökningar på temat kan designas för ännu bättre kontroll.

Vi har inte studerat innehållet i de fritextsvar som också kan lämnas i CEQ-enkäten. Det kan vara mycket intressant att undersöka om och i så fall hur fritextsvaren skiljer sig mellan de som först svarar och de som initialt inte gör det. Tidigare studier (Borell, Andersson, Alveteg & Roxå, 2008) har visat att längden av fritextsvaren skiljer sig markant mellan web- och pappersenkäter, där webenkäternas fritextsvar i snitt är nästan dubbelt så långa.

Så länge inte alla svarar är det intressant att undersöka vad de som inte svarat tycker och tänker. Vi rekommenderar kompletterande studier, för att närmre undersöka hur upplevelser och åsikter ser ut. Andra former av undersökningar kan t ex vara bortfallsanalyser där olika bakgrundsvariabler, såsom ålder och kön, jämförs mellan registrerade (population) och kursvärderingssvarande (sample) studenter. En annan metod kan vara att intervjua studenter om varför de svarar eller inte svarar på kursvärderingar.

Om det är så att de studenter som inte svarar alls på CEQ har samma eller liknande uppfattningar och åsikter som de som svarar sent, t ex efter flera påminnelser vid webbenkät, så kan ett annat upplägg användas. Man kan gruppera de inkomna svaren från webbenkät efter hur långt in

i svarsperioden de lämnats, eventuellt indelat efter de olika påminnelserna. Man kan också använda en särskild uppmaning, i form av en specialutformad ”påminnelse” efter normal stängning av svarsmöjligheten. De olika gruppernas svar kan sedan jämföras med varandra, och eventuella trender kan upptäckas. Om ingen skillnad finns mellan dessa grupper, så skulle det tyda på att de som inte svarar alls *kanske* tycker som de som svarat. Ett antagande bakom denna design är att det är motivationen att svara som avgör hur sent (eller huruvida) man svarar, och att svagare motivation ger senare svar.

Helst skulle vi se att alla studenter bidrar med att fylla i kursvärderingsenkäter. Förutom studier av vad de som inte svarat tycker är det mycket angeläget med ansträngningar för att höja och bibehålla svarsfrekvenserna.

Tack till alla studenter som frivilligt deltagit i studien samt Karim Andersson som hjälpt till med utformning och bearbetning av CEQ-enkäter!

Referenser

Borell, J. (2008). Course Experience Questionnaire och högskolepedagogik. LTH. Tillgänglig via www.ceq.lth.se/info/dokumentfiler/CEQ_hogskolepedagogik.pdf090825

Borell, J., Andersson, K., Alveteg, M. & Roxå, T. (2008). Vad kan vi lära oss efter fem år med CEQ? *Proceedings från 5:e Pedagogiska inspirationskonferensen, LTH.*

LTH. (2003). Policy för utvärdering av grundutbildning. (Dnr LTH G219 1478/03).

LTH, (2008). Anvisningar för Rapportering kursutvärderingar på LTH.

Marton, F., & Booth, S. (1997). *Learning and awareness*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Ramsden, P. (2003). *Learning to teach in higher education*. London: Routledge.